

SKALNIČKÁŘŮV ROK

Klubový zpravodaj

číslo 58 (2-2008)

OBSAH

NAŠE AKCE:

Přednášky a členské schůze	
Výstava 2008	
Burzy rostlin	
Výměna semen	
Fotosoutěž	

PĚSTITELSTVÍ:

Čím je bílá bělejší, tím je hořec vzácnější (<i>O. Navrátil</i>)	
Kuřička skalní (<i>M. Martan</i>)	

CO NÁS ZAJÍMÁ:

Pohádka o mechu a kapradí (<i>O. Navrátil</i>)	
Všejanské budličky (<i>M. Doležal</i>)	
Veselí vrahouni z trestanecké kolonie (<i>O. Navrátil</i>)	
Názvosloví a latinská výslovnost II. (<i>J. Niederle, J. Hájková</i>)	
Knihovnička skalničkáře	

INFORMACE Z KLUBU:

Z členské základny	
Drobné zprávy a informace	
Kalendář akcí klubu v 2. pololetí 2008.....	

NAŠE AKCE

PŘEDNÁŠKY A ČLENSKÉ SCHŮZE

Scházíme se v sále na Křenové ulici 67 ve 2. poschodí vždy 1. čtvrtek v měsíci. Pozor, od října již v 16:15! Případné změny programu naleznete na našich internetových stránkách www.cmail.cz/kasvo. Upozorňujeme, že při vstupu do přednáškového sálu se každý člen podepíše do prezenční listiny a zaplatí příspěvek na pronájem sálu ve výši 10 Kč.

Čtvrtek 4. září 2008, 16:30

Ing. Ondřej Fous, Mělník

Novinky vytrvalých zahradních květin

Čtvrtek 2. října 2008, 16:15

Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka

Květena jižní Itálie a Sicílie

Čtvrtek 6. listopadu 2008, 16:15

Ing. Josef Holzbecher, Lelekovice u Brna

Horské rostliny jižní Afriky

Čtvrtek 4. prosince 2008, 16:15

Robert Roth, Kremnica, SR

Pyreneje

Po Novém roce se sejdeme na **Výroční členské schůzi**, která se uskuteční v sále na Křenové ulici 67 v sobotu 24. ledna 2009 v 9:00. Případná změna termínu či místa VČS bude včas oznámena na prosincové schůzi a na internetu, případně na korespondenčním lístku.

VÝSTAVA 2008

Letošní výstava konečně proběhla za příjemného jarního počasí. Naštěstí se nedostavila žádná velká vedra se spalujícím sluncem, což se příznivě projevilo i na vystavovaných rostlinách, které předčasně neodkvétaly. Troufnu si říci, že to byla nejzdařilejší výstava posledních let, kdy využíváme malý areál u parkoviště. Kromě zajímavých rostlin, které si připomeneme v dalších odstavcích, jsme oživilí výstavu malým výstavním pavilonem.

Naši stálí návštěvníci jistě vědí, že při silnici, u bývalého hlavního vstupu do Čtyřlístku, je dřevěná stavba (těžko se mi hledá správný výraz - není to chata, spíše dřevěná bouda), v níž do letošního předjaří bylo skladiště nejrůznějších věcí, dřevěných latí apod. Rozhodli jsme se, že tento prostor se svolením majitelů Čtyřlístku vyklidíme a dle možností zušlechtlíme. Naši věrní brigádníci místnost vystěhovali, opravili a vylíčili na bílo, obavy, že tam bude tma, se naštěstí nenaplnily. Na zem se položil zelený koberec, který dříve sloužil v nějakém stánku na Výstavišti a který jsme velmi levně získali ve výprodeji. V pravé části pavilonu naaranžoval náš nový přítel Raimund Hedbávný poutavou a na naší výstavě originální expozici. Jednalo se o zajímavé kameny z nejrůznějších nalezišť u nás, které byly

umístěny v malých vitrínkách, větší exponáty i volně. Expozice byla doplněna fotografiemi. Na polici před oknem přítel Hedbávný představil ukázky „pokojevých skalek“ se sukulenty. Musím na tomto místě vyzdvihnout nadšení, nasazení a ochotu tohoto našeho nového a poměrně mladého člena klubu (Rajmunda Hedbávného), který ochotně přijížděl brigádničit až z Vyškova.

Přímo proti vstupu do pavilonu pak byly zajímavé exponáty přítele Kunce a jeho šikovné manželky. Jednalo se o větší nádoby originálně osázené samorosty a koniferami. Na policích pokrytých pytlou v levé části pavilonu jsme umístili několik zajímavých exponátů, především dva „obrovské“ květináče se střevíčníky, jaké dokáže pěstovat jedině přítel Baláž. Stěny pavilonu zdobila výstava fotografií skalniček a také staré plakáty našich dřívějších klubových výstav. Expozici doplňovaly řezané květiny, především narcisy a tulipány.

Venkovní expozice patřily rostlinám, které byly umístěny jak v hajní partii a zvýšeném travertinovém záhonu, tak v kamenných korytech a dřevěných nádobách. Mnohé z nich jsme zcela „předělali“. Na novém ztvárnění miniskalek se podepsal hlavně přítel Merta.

Prezentace obrázků z letošní výstavy bude promítnuta na lednové VČS, připravujeme také vydání CD, kde budou obrázky z posledních výstav.

Než se začneme věnovat exponátům, ještě několik čísel. Výstavu navštívilo 1511 osob. Toto číslo je ale jen orientační, protože vzhledem k tomu, že vstupenky měly charakter permanentek (platily po celou dobu výstavy), někteří návštěvníci chodili během výstavy opakovaně. Vystavovatelů bylo 22, počet exponátů se blížil 300.

Oceněné exponáty:

1. *Cypripedium fasciolatum*, přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka, 47 bodů
Tento střevíčník měl na naší výstavě premiéru. Květy měly žlutý podklad s hnědým žíháním, velký pysk měl krémově meruňkové zbarvení.
- 2.-3. *Cypripedium formosanum*, přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka, 44 bodů
Nevšední exponát - 14 zvláště tvarovaných růžových květů.
- 2.-3. *Arisaema sikkokianum*, přít. Zdeněk Hlavoň, Syrovice, 44 bodů
Vzácný druh - vně hnědé a uvnitř bílé toulce, bílá palice.
4. *Fritillaria lutea*, přít. Věra Fabiánková, Boskovice, 43 bodů
Nízký řebčík - asi 15 zlatožlutých květů s hnědými skvncami.
5. *Narcissus bulbocodium v. tenuifolium*, přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka, 42 bodů
Krásný botanický narcis, exponát měl snad 40 sytých zlatožlutých květů a nitkovité zelené listy.
6. *Armeria 'Lelekovice'*, přátelé Holzbecherovi, Lelekovice, 41 bodů
Nový kultivar, který jsme v našem časopisu již představovali. Pro připomenutí uvádím, že pochází z křížení *Armeria 'Rosii'* x *A. juniperifolia*, má světle růžové květy a bochánek je o průměru 10-15 cm.
7. *Iris lycotis*, přít. Jaroslav Baláž, Dolní Rožínka, 40 bodů
Čtrnáct hnědých květů tohoto atraktivního kosatce ze sekce *Oncocyclus* postupně rozkvétalo a zdobilo klenotnici.

Výše uvedení pěstitelé budou za oceněné exponáty obdarováni keramickými kachlemi, které jim budou předány na Výroční členské schůzi v lednu 2009. Na přání přítele Baláže jsme přistoupili k jeho návrhu, že pokud v daném roce budou jednomu pěstiteli oceněny více než 2 exponáty, kachle mu budou uděleny nejvýše 2. Proto letos dostanou kachle i ti pěstitelé, kteří se umístili na 8. až 10. místě.

Exponáty, které se dostaly do širší nominace:

8. *Trillium sessile*, přít. Věra Fabiánková, Boskovice, 39 bodů
Mohutný trs, který měl asi 10 tmavočervených květů.
- 9.-10. *Gentiana verna*, přít. Bohumil Martinek, Letovice, 37 bodů
Známý jarní hořec s asi 20 květy.
- 9.-10. *Saxifraga marginata* 'Intermedia', přít. Ladislav Souček, Lysice, 37 bodů
Velký výstavní trs bíle kvetoucího lomikamenu.
- 11.-13. *Armeria* 'Bevan', přátelé Holzbecherovi, Lelekovice, 35 bodů - cena diváka
Pěkná trávníčka s růžovými květy, průměr rostliny 20 cm.
- 11.-13. *Delosperma* - kolekce, přít. Škorpil, Brno
Kolekce byla tvořena těmito druhy: *Delosperma congestum*, *D. spalmanthoides*, *D. spalmanthoides* 'Alba', *D. hispida*, *D. alpina* a blíže neurčený druh s červenými květy.
- 11.-13. *Sempervivum* - kolekce, přít. Škorpil, Brno
Netřesky v 73 kontejnerech tvořily samostatnou expozici.

Ostatní exponáty, které stojí za připomenutí:

Vlčkovi předvedli bonsaje, bylo jich devět a byly umístěny do samostatné expozice umístěné mezi pokladnou a burzou rostlin. Přítelkyně **Fabiánková** vozí v posledních letech velmi pěkné exponáty, některé se dočkaly ocenění i letos. *Houstonia serpyllifolia* se sice do nominace nedostala, ale velká mísa porostlá touto nízkou vlhkomilnou rostlinou s modrými kvítky stojí za připomenutí. Přítel **Hadač** i přes své přechodné zdravotní problémy dovezl na výstavu několik exponátů, z nichž bych vyzdvihl vyšší řebčík *Fritilaria verticillata* s úzkými, krémově zbarvenými květy. Přítel **Hlavoň** vystavoval pěkný pryskyřník *Ranunculus montanus* 'Miss Austria', který je vysoký asi 15 cm a na jaře dlouho kvete plnými zlatožlutými květy. Přítel Hlavoň vystavoval také kamenné korýtko s částečně inovovanou výsadbou, návštěvníci tak měli možnost vidět žlutý hořec *Gentiana oschtenica* a z Turecka nedávno introdukovanou nízkou trávníčku *Armeria trojana*.

Holzbecherovi nám zapůjčili na výstavu spoustu atraktivních rostlin. Mně se líbila silenka bezlodyžná *Silene acaulis* 'Mt.Snowdon', která tvořila polštář, jenž přerůstal okraje květináče o průměru přes 20 cm! Zdobilo ji jen několik růžových kvítků. Pěkný byl i velký trs koniklece *Pulsatilla albana* s krémově žlutými květy. *Phlox* 'Bořanovice' vždy zaujme svou nezaměnitelnou lososově růžovou barvou květů. *Phlox amoena* 'Variegata' upoutával pozornost panašovanými listy a velkými, sytě růžovými květy. *Phlox divaricata* 'Cloud of Perfume' je asi 25 cm vysoká rostlina vhodná do polostínu. Má velké fialové květy, které postupně blednou. Mydlice *Saponaria* 'Bressingham Hybrid' patří mezi atraktivní a žádané

skalničky. Tvoří menší polštáře se sytě růžovými květy. *Azorella trifurcata* je jihoamerický druh, který u nás poměrně dobře roste. Má malé modrozelené lístečky, tvoří husté, nízké bochánky s nenápadnými kvítky. Na výstavě byly 3 rostliny. Stříbřité lístečky byly hlavní ozdobou novozélandčanky *Acaena buchananii*. Povedený je kultivar „mechovitého“ lomikamenu *Saxifraga exarata* 'Clouth od Gold'. Je nápadný svítivě žlutým olistěním, malé bílé květy už tak atraktivní nejsou. Nevýhodou tohoto lomikamenu je, že nesnáší úpal a letní suchá vedra. *Symphytum grandiflorum* 'Hidkote Blue' je 25 cm vysoký kostival s trubičkovitými květy v kombinaci světle modré s bílou, poupata jsou červená. Pěkný byl nízký trs kapradí *Polystichum setiferum* 'Plumosum Densum'.

Přítel **Míček** vytvořil pěkný a svým způsobem originální exponát - misku s drobnolistým břečťanem umístil na ozdobnou konzoli, kterou připevnil na výstavní pavilon. Přítelkyně **Stodůlková** donesla na výstavu pěkný trs jihoamerické cibuloviny *Ipheion uniflorum*. Také mne zaujala blíže neurčená hluchavka *Lamium sp.* s pěknými listy s bílými středky a růžovými květy. Přítel **Sedláček** tradičně vystavoval krásně nakvetlou misku orchideje *Pleione limprichtii* a také nízkou lilii *Lilium pumilum*. Přítel **Křivánek** dovezl na výstavu velký květináč s lýkovicem *Daphne arbuscula*. Přítel **Souček** vystavoval bonsajovaný modřín a borovici, zajímavá byla i miska s křemenem a třemi dřevinkami. Přítel **Řičánek** předvedl hezký kultivar *Iris pumila* 'Firestorm' s hnědofialovými květy se žlutou skvrnou. Přítel **Martinek** vystavoval řadu pěkných rostlin, mnohé známe z minulých výstav. Letos mne zaujal pochybek *Androsace sempervivoides* ve světle růžové i tmavě růžové formě.

Já jsem vystavoval nový kultivar rozrazilu *Veronica armena* 'Rosea', tedy s růžovými květy. *Epimedium perralderianum* je pěkná, nízká půdopokryvná škornice s ozdobnými, navlněnými listy a žlutými květy. *Silene hookeri* byla umístěna v klenotnici, protože by jí mohl poznamenat nadměrný déšť. Vynikala velkými sytě růžově červenými květy. Premiéru mělo *Phyllodoce nipponica*, malý, stálezelený vřesovištní keříček s bohatstvím bílých baňkovitých květů. V jednom z koryt byla vysazena jemná skalková horská travička - pěchava *Sesleria sphaerocephala*, která tvoří malé drnečky a z nich vyrůstají na krátkých stéblech kulatá bílá květenství. Tato travina se hodí do koryt, má ráda vápno a sušší stanoviště. V klenotnici skončily dva asijské kopytníky - *Asarum maximum* s velkými, sametově hnědými květy s bílým středem a *Asarum campaniflorum* s nevšedními, zvonkovitě tvarovanými květy.

Na závěr jsem si nechal našeho bezkonkurenčně nejlepšího pěstitele, přítele **Baláže**. Přivezl z Dolní Rožínky pěkné vstavče *Orchis sezikiana* s růžovými květy a světlejším pyskem a *O. quadripunctata*. Zajímavý byl kristátní rozchodník *Sedum hispanicum* 'Cristatum'. Pěkný byl i trsík *Cypripedium macranthum* se třemi květy, bajkalská forma *Cypripedium calceolus*, žlutě kvetoucí *Morisia monanthos* a plnokvětá sasanka *Anemone nemorosa* 'Flore Pleno'. Na závěr malá omluva: *Campanula ardonensis* přítele Baláže byla na výstavě chybně označena jako *C. allioni* (syn. *C. alpestris*).

Mojmír Martan

BURZY ROSTLIN

Na letošní jarní burze rostlin byl o něco chudší sortiment než v jiných letech. Přesto bylo z čeho vybírat. Zúčastnilo se jí 28 prodejců, kteří k prodeji dodali 11567 rostlin. Proдалo se jich 9308. V září pořádáme podzimní burzu spolu s malou výstavkou skalniček. Návštěvníci zde naleznou široký sortiment skalniček, okrasných travin, cibulovin a hlíznatých rostlin.

Podzimní burza rostlin se uskuteční v září 2008 v areálu Čtyřlístku.

Příjem zboží:	čtvrtek	11. 9.	12 - 18 h
Prodej:	pátek	12. 9.	9 - 18 h
	sobota	13. 9.	9 - 18 h
	neděle	14. 9.	9 - 17 h
Likvidace:	neděle	14. 9.	17 - 18 h

Prosíme prodávající, aby na přebírací protokoly připsaly i své aktuální telefonní číslo, nejlépe mobilního telefonu.

VÝMĚNA SEMEN

Dobře vyčištěná semena prosím zasílejte na adresu:

Dr. Vít Hrabě, Hajany 106, 664 43 Želešice

email: jhrabetova@seznam.cz

tel. 721 734 596

Uzávěrka příjmu semen do akce je 6. 11. 2008, semena můžete ještě ten den odevzdat osobně na členské schůzi. Vyhotovený seznam semen budeme automaticky zasílat pouze dárčům, ostatním zájemcům jen na požádání. Aby rozesílání seznamu bylo co nejrychlejší, sdělte nám prosím, pokud máte, vaši e-mailovou adresu.

Prosíme dárce, aby dodaná semena sami neporcovali a neuzavírali v sáčcích kancelářskou sešivačkou. Sáčky označené názvem druhu očísľujte v abecedním pořadí. Dbejte na správné označení a porovnejte, zda se obsah sáčků shoduje s přiloženým abecedně řazeným seznamem darovaných semen (písmeno CH zařazujte do seznamu jako písmeno C). Děkujeme.

FOTOSOUTĚŽ

Pořídili jste zajímavé digitální fotografie skalniček? Pokud ano, zúčastněte se druhého ročníku **Soutěže o nejkrásnější digitální fotografii**. Výsledkem budou dvě vítězné fotografie. Jednu použijeme na leták pro příští ročník jarní výstavy a druhá získá „cenu diváka“. Loňský ročník vyhrál na celé čáře přítel Miroslav Doležal. Jeho *Pulsatilla slavica* zdobila plakát naší letošní výstavy a cenu diváka získal jeho snímek krásného skalkového rozrazilu *Veronica caespitosa* (viz obrázek v barevné příloze).

Akce se může zúčastnit pouze **člen klubu skalničkářů Brno** (řádný nebo čestný) s fotografiemi, které sám pořídil. Současně by měly být splněny následující podmínky a doporučení.

1. Od jednoho autora bude do soutěže přijímáno maximálně 10 kusů digitálních fotografií o velikosti 0,2 - 3 MB.
2. Aby bylo možné použít fotografii na leták, musí mít orientaci „na šířku“.
3. Motívem snímků by měly být skalničky nebo skalkové partie.
4. Snímky mohou být do soutěže podány
  - mailem na adresu mojcom@email.cz, do předmětu prosím napište heslo **fotosoutěž**
  - na CD kterémukoli členu výboru, nejlépe na členské schůzi osobně

- na CD poštou: Ing. Mojmír Martan, Úvoz 7, 602 00 Brno nebo MUDr. Miroslav Doležal, Koráb 137, 666 01 Tišnov
- z vašeho „flash disku“ do klubového notebooku na členské schůzi 2. 10. 2008

5. Soutěžící musí předložit **seznam** svých snímků seřazených vzestupně. Jinými slovy - první na seznamu bude ten snímek, který autor pokládá za nejzdařilejší, poslední snímek za nejméně zdařilý.

6. Termín podání je **nejpozději do 10. 10. 2008** (pozor na prodlevu při odesílání poštou). Pro další roky bude datum upřesněno vždy v klubovém časopise.

Vyhodnocení soutěže bude probíhat následujícím způsobem. Snímek pro použití na propagační leták jarní výstavy vyberou členové výboru hlasováním. Ze zbývajících fotografií bude sestavena kolekce o zhruba 20 snímcích a ta bude promítnuta na výroční členské schůzi. Při výběru se bude přihlížet k pořadí snímků v průvodních seznamech, což znamená, že budou promítnuty ty obrázky, kterých si autoři nejvíce cení. Účastníci výroční členské schůze pak vyberou vítěznou fotografii hlasováním pomocí anketních lístků. Podrobnosti budou sděleny na schůzi.

Autoři nebo autor vítězných snímků získá finanční odměnu ve výši obvyklého autorského honoráře, drobný dárek (např. *sadu čistých CD, flash disk*) a obdiv a úctu ostatních členů klubu.

Fotosoutěž 2007

- seznam soutěžních snímků - finále o cenu diváka

Číslo před jménem značí výsledné pořadí

Číslo za jménem značí počet hlasů/počet preferencí

1.	Veronica caespitosa	(22/6)
2.	Delosperma congestum	(18/2)
3. - 5.	Arnebia echioides	(15/6)
3. - 5.	Saxifraga 'Tvůj Úspěch'	(15/6)
3. - 5.	Townsendia rothrockii	(15/6)
6.	Lewisia redivia x pygmaea	(14/3)
7.	Phlox 'Hiberson'	(12/3)
8.	Dianthus callizonus	(9/5)
9.	Cypripedium calceolus	(7/3)
10.-11.	Primula x pubescens 'Brownie'	(6/3)
10.-11.	Pulsatilla patens ssp. Flavescens	(6/3)
12.	Campanula oreadum	(6/1)
13.	Dianthus sp.	(4/0)
14.	Juno graeberiana	(3/0)
15.-21.	Aquilegia sp.	(2/0)
15.-21.	Gentiana acaulis	(2/0)
15.-21.	Potentilla arenaria	(2/0)
15.-21.	Primula marginata x venusta 'Marven'	(2/0)
15.-21.	Pulsatilla sp. (alba)	(2/0)
15.-21.	Sempervivum sp. (červené)	(2/0)
15.-21.	Tulipa maximowiczii	(2/0)
22.-26.	Androsace barbulata	(1/0)
22.-26.	Asperula gussonii	(1/0)
22.-26.	Cytisus sp.	(1/0)

22.-26.	<i>Saxifraga x arendsii</i>	(1/0)
22.-26.	<i>Veronica thymoides</i>	(1/0)
27.-30.	<i>Jovibarba sobolifera</i>	(0/0)
27.-30.	<i>Sempervivum</i> sp. (kvetoucí)	(0/0)
27.-30.	<i>Sempervivum</i> sp. (zelené)	(0/0)
27.-30.	<i>Sempervivum</i> sp.+ <i>Sedum</i> sp	(0/0)

PĚSTITELSTVÍ

Čím je bílá bělejší, tím je hořec vzácnější

Tímto trochu zdiskreditovaným reklamním sloganem jsem se pokusil vystihnout přímou úměrnost vlivu bílého zbarvení na všeobecně uznávanou unikátnost albínů oproti normálně zbarveným jedincům různých botanických druhů rostlin. V přírodě se s takto zbarvenými květinami setkáváme velmi výjimečně a jejich nálezy mezi tisíci klasických jedinců v barvě modré nebo fialové bývá doslova senzací. I v případě vzniku kultivarů je takováto rostlina objektem uznání a obdivu. Zde však již nemusí být vyzdvihována jen barva čistě bílá, ale také různé barevné kombinace nebo květiny všelijak žíhané, tečkované, kropenaté, stínované nebo třeba i dvoubarevné. Platí to mimo jiné i o různých kultivarech *Gentiana sinoornata*, hořce ze sekce *Kudoa* (dříve uváděného jako *Frigidae*), a o jeho křížencích s jinými himálajskými druhy této sekce. Tyto rostliny jsou oproti botanickým hořcům snadněji pěstovatelné, někdy mívají větší nebo lépe tvarované květy a většinou také vitálněji a lépe rostou. S čímž samozřejmě nebudou souhlasit ortodoxní fandové a obdivovatelé přírodních druhů.

Typickou ukázkou těchto vlastností je *Gentiana sinoornata* 'Weisser Traum', v českém překladu znamená tento název "Bílý sen". Přestože se občas setkáváme s různými zkomoleninami názvu tohoto německého kultivaru, jeho jméno dobře vystihuje tuto okouzující rostlinu. Hořec na první pohled připomíná přírodní druh *Gentiana sinoornata alba*, je však výrazně méně choulostivý a naprosto mrazuvzdorný. Má trávovitě živě až světlezelené listy. Habitus je hustý, lodyžky větvené s listovými růžicemi solidně zakořeňujícími. Kvete většinou v září. Květy jsou dosti velké, dobře tvarované, korunní plátky rozevřené, čistě bílé. Korunní trubka má zevně i zevnitř podélné žluté až žlutozelené proužky. Pro dobrý růst a bohaté kvetení potřebuje dobrou, výživnou, spíše těžší půdu s přídatkem jílovitého podílu. Může dostat i příměs rašeliny. Dlouhodobé proschnutí mu neprospívá, v nejlepším případě rostliny soustředí svou energii pro přežití bazální růžice a nepřirůstají. Pro pěstování je ideální světlé až polostinné, stále mírně vlhké stanoviště. Množení oddělováním listových růžic s kořínky i řízkováním v dubnu nebo počátkem podzimu je snadné.

Dalším příkladem dobrých růstových předpokladů je *Gentiana sinoornata* 'Serenity'. Tento hořec je snadno pěstovatelným kultivarem, nevyžaduje žádnou zvláštní péči. Habitus je stěsnaný, kompaktní, hustý, lodyžky zakořeňující. Květy zvonkovité, nepřilíš velké, avšak hezky tvarované. Barva koruny je na první pohled matně bílá, při bližším prozkoumání však zjistíme, že celá koruna je pokryta velmi jemnými, světlouncem modrými tečkami. Korunní trubka je uvnitř světle žlutá, zevně žlutozelenavě pruhovaná. Kvetení je bohaté a květy za příhodných klimatických podmínek vytvářejí množství výsevu schopných a dobře klíčivých semen. Z tohoto důvodu je hořec ideálním materiálem pro další křížení a vytváření nových kultivarů.

Z výsevů semen výše uvedené sorty pravděpodobně vznikl v několika variantách se vyskytující kultivar *Gentiana sinoornata* 'Bellatrix', jehož novější verze jsou oproti první

selekcí vybarveny více do modra. Všechny se poněkud podobají hořci 'Serenity', avšak modré tečkování (plikáta) je u nich viditelně výraznější a v barvě tmavší. Modrá barva je soustředěna především na mezikališních cípech, a to nejen na vrchní straně koruny, nýbrž i na vnější, kde přechází až na horní část venkovní stěny korunní trubky mezi žluté podélné pruhy. Korunní plátky jsou bílé, jen na okrajích mírně tečkované. Vnitřek kalicha je bílý až žlutavý, jemně žlutozeleně tečkovaný, na dně sytě zelený. Rostlina má bujný, kompaktní, avšak relativně robustní vzrůst. K dojmu jakési masívnosti přispívá husté, živě až sytě zelené olistění s dosti širokými a dlouhými listy na poměrně krátkých lodyhách.

V posledních letech se na našich zahradách objevují i jiné bílé kvetoucí kultivary ze západní Evropy. Jedná se např. o 'Drakes strain white', 'Mary Lille', 'Schneekönigin' a další. Výpěstky našich šlechtitelů na sebe jistě rovněž nenechají dlouho čekat a stanou se vítanou okrasou pozdního léta i přicházejícího podzimu.

Oldřich Navrátil, Ostrava

Kuřička skalní

Název tohoto článku může vyvolávat jisté pochybnosti. Není náhodou kuřička skalní kurovitý pták žijící na skalách? Ale čtete přece skalničkářský časopis, tak by to měla být rostlina. Ano, poslední úvaha je správná, kuřička skalní je opravdu rostlina, její latinský název je *Minuartia rupestris*.

Kuřička vytváří malé, sytě zelené, nízké, drnovité podušky. Bohatě rozvětvené lodyžky jsou dosti hustě olistěné malými kopinatými lístky, které jsou lysé nebo jen nepatrně ochmýřené. Bohatě kvete bílými květy, jež vyrůstají jednotlivě na stoncích vysokých nejvýše kolem 5 cm. Na skalce kvete v květnu, v přírodě však rozkvétá až od července do září, protože roste ve vyšších nadmořských výškách od 1900 m, místy šplhá až přes 3000 m. Kuřička se vyskytuje v Alpách. Je rozšířena z Korutan až po Přímořské Alpy, osídluje zvětralé skály a sutě, převážně vápencové.

Kuřičku skalní pěstuji několik let, je to skromná, v nížinné skalce bezproblémově rostoucí a každoročně bohatě kvetoucí skalnička (v plném květu téměř není pod bílými kvítky vidět olistění). První rostlinu jsem vysadil ve slepencové skalce do malé rozsedliny v horní části skalního výchozu, místo je lehce odkloněné od přímého slunce. Druhou rostlinu mám vysazenou v miniskalce v žulovém korytě, které je na severovýchodní straně částečně vyštíplé, ale rostlinka tuto „vadu na kráse“ po cca 3 letech zcela zakryla.

Pokud shrnu své dosavadní zkušenosti s touto milou skalničkou, vysledoval jsem, že má ráda světlé stanoviště s odklonem od nejprudšího úpalu (vhodná je východní nebo severovýchodní strana skalky - je to přece jen vysokohorská kytky a kamenité prostředí s normální propustnou půdou. Za sucha ji zalévám. U mne má za sousedy hořce (*Gentiana verna*) a pochybek (*Androsace barbulata*). Dobře mi prospívá i v půdě bez obsahu vápníku. Tropická letní vedra, jakož i rozmarná zima, u mne přežívá bez jakéhokoli náznaku strádání. Množí se snadno výsevem drobných semen, řízkování jsem nezkoušel, ale některé informační zdroje doporučují termín na konci léta. Pokud nechceme nechat uzrát semena, je z estetických důvodů vhodné odkvetlé lodyžky po odkvětu ostříhat.

Minuartia rupestris je odolná skalnička vhodná i do miniskalek, všem ji mohu doporučit k pěstování, myslím, že vás nezklame.

Mojmír Martan, Brno

CO NÁS ZAJÍMÁ

POHÁDKA O MECHU A KAPRADÍ

Když jsem se rozhodl napsat tento článek, okamžitě se mi vybavila ta roztomilá pohádka, jejímiž hlavními postavami byli Křemílek a Vochomůrka. Ano, vydáme se spolu do zastíněného království potůčků a studánek, do tajemného světa lesního šera, kde se pod mohutnými korunami stromů rozkládá kouzelná krajina mechů a kapradin. Kdo z nás by alespoň na chvíli rád neulehl do hebké náruče nadýchaných polštářů mechu na lesní mýtině a třeba jen na okamžik se neoddal snění a slastnému pocitu absolutní pohody uprostřed vonícího lesa...

Někdo by možná mohl namítnout, že pro skalničkáře je mech vlastně nepříjemným a velmi vytrvalým nepřítelem. Vždyť tvrdošíjně obrůstá kameny ve skalkách a svým hustým kořenovým systémem dovede doslova uškrtit jakoukoliv rostlinku. Ano, to je jistě pravda, ale také působí v kombinaci s velkými kameny naprosto přirozeně, dotváří naše zahradní zákoutí k přírodní dokonalosti, pomáhá udržovat vláhu, dodává vzhledu různých scenérií a kamenů dokonalou patinu času a pro některé rostliny je téměř nenahraditelným ochráncem před letními vedry a palčivými slunečními paprsky. Tím samozřejmě nechci tvrdit, že koryto skrz naskrz prorostlé játrovkou je pastvou pro oči nebo estetickým požítkem. Některé druhy z velmi rozsáhlé a pestré palety mechorostů nám bohužel pouze škodí. Jiné jsou naopak společně s lišejníky velmi zajímavé, a to nejen svým vzhledem, ale i pozoruhodnými vlastnostmi. Stačí pár kapek životodárné vody do vyprahlého polštáře mechu a okamžitě se rozzáří brčálovou zelení. Kdysi mi kamarád přivezl nádherný kus lávy z Islandu. Byl porostlý několika druhy mechů a lišejníků. Vždy za holomrazů v zimě a za letních veder se zdálo, že rostliny uhynuly, avšak v příhodných podmínkách docházelo opět k jejich zázračnému oživení... Že mechy „kvetou“, je všeobecně známá věc, přesto mne nedávno zaujala zvláštní přírodní zajímavost. Při návštěvě přírodní rezervace Byčinec (mokřadní a bažinná společenstva a pastviny - katastrální území Morávka) jsem uviděl kus mechu, který již z daleka zářil kompaktním polštářem přisedlých žlutých „květů“. Jelikož jsem něco podobného viděl poprvé, úkaz jsem si vyfotil a doma podrobil podrobné prohlídce s využitím různé literatury. Úspěch se dostavil až při prolistování mykologického atlasu. Ze zdánlivě kvetoucí plochy se vyklubala pozoruhodná přírodní rarita. Je to slizovka práškovitá - *Fuligo setica* - jakási přechodná forma mezi houbou a živočichem, která se za příhodných klimatických podmínek (dostatečné vlhko a teplo v letním období) vytváří na mechovém porostu. Její jedinečnost spočívá ve schopnosti přemísťovat se po povrchu půdy, kůře padlých tlejících stromů i mechových poduškách.

Mechů a lišejníků je velmi mnoho a vyznat se v jednotlivých druzích, poddruzích (subspeciích) a varietách je opravdu úkolem pro velmi zdatného odborníka. Proto se raději blíže zaměříme na kapradiny. Tyto pozoruhodné rostliny, jejichž původ sahá do hlubokého pravěku, jsou velmi ozdobným a estetickým prvkem každé zahrady. Vynikají v hajních partiích, v okolí jezírek, ve vlhčích kamenných zídkách i jako solitéry. Moravskoslezské Beskydy jsou pro ně velmi vhodným životním prostředím. Vyskytuje se zde celá řada, často i dekorativních druhů.

Zřejmě nejozdobnějším a snad i nejčastěji pěstovaným je jelení jazyk - *Phyllitis scolopendrium*. Tato velmi atraktivní kapradina je však v Beskydech kriticky ohroženým druhem. Bývala kdysi hojná pouze na jediné lokalitě, kde byla zřízena přírodní rezervace za

účelem její ochrany. Nebyl jsem tam však již několik let a jelikož znám dobře specifické charakterové vlastnosti českých „zahrádkářů“, obávám se o její současný osud. Pro zdárné pěstování je potřeba najít dostatečně vlhké a přistíněné stanoviště s výživnou humusovitou půdou s vyšším obsahem vápence. Množení je možné dělením oddenků silnějších a starších rostlin. Na vhodných místech se tento druh úspěšně šíří samovýsevem z výtrusů.

Matteuccia struthiopteris - pérovník pštrosí - roste na území ČR většinou kolem potoků, v prameništích a na mírně přistíněných stanovištích. Vějířovitě vzpřímeně rostoucí, živě až světle zelená, estetická, až 1,5 m vysoká rostlina bývá často pěstována v zahradách a parcích. V Beskydech je nepříliš častým, ohroženým druhem. Parádní solitéra!

Blechnum spicant - žebrovice různolistá - je jedna z nejkrásnějších kapradin vůbec. Vyžaduje vlhké, chladné a stinné místo a kyselou půdu. V Beskydech je značně hojná zejména ve smrkových lesích. Zajímavé je její dvojí olistění. Tmavěji zelené jsou její starší, přezimující listy, které jsou přitisklé k zemi nebo mírně zvednuté. Letošní plodné listy jsou živě zelené, vzpřímené a zkroucené, takže dodávají rostlině téměř exotický vzhled. Listy vytvářejí souměrné, stálezelené růžice. V nížině se jí příliš nedaří, po několika letech zahnedne a odumírá, neboť potřebuje vyšší vzdušnou vlhkost. Snad by mohla dobře prosperovat blízko vodního toku nebo u jezírka.

Polystichum braunii - vzácná kapradina, která se ostrůvkovitě vyskytuje na vlhkých místech ve starých bučinách i smrkových lesích, zejména mezi roztroušenými pískovcovými balvany. V Beskydech se jedná o silně ohrožený druh.

Polystichum lonchitis - kapradina hrálovitá - vysoce dekorativní druh s kožovitými, tmavě zelenými, dlouhými, úzkými a bohatě členěnými, matnými až lesklými listy. Roste zejména na balvanitých svazích, v suti a v přistíněných prameništích. Typickými lokalitami jsou např. oblast vrcholu Malý Polom a rezervace Travný potok. Při pěstování v zahradě doporučuji přidání vápence či ještě lépe travertin.

Asplenium viride - velmi vzácná, drobná kapradinka obývající zejména vlhčí stinné štěrbinu skal a balvanů tvořených v CHKO Beskydy převážně godulskými pískovci. Občas roste i v humusovité půdě na svazích mezi kameny, přistíněná starším bukovým či řidším vzrostlým smrkovým lesem. Zeleným větvenem listů se odlišuje od poměrně hojnějšího sleziníku červeného - ***Asplenium trichomanes*** - se kterým obývá podobná stanoviště, kde se mohou vyskytovat pospolitě.

Pteridium aquilinum - hasivka orličí- mohutná, statná, až 2 metry vysoká kapradina vyrůstá jednotlivými listy z dlouhého plazivého oddenku. Je bohužel značně plevelivá. Na vlhčích místech, částečně přistíněných okrajích a na paloucích zejména smrkového lesa vytváří rozlehlé a husté porosty. Na zimu zatahuje. V pozdním podzimu doslova září zlatě žlutou barvou.

Gymnocarpium dryopteris - doubravník sličný - velmi hojná, nepříliš vzrůstná, světlezelená kapradinka stinných lesů. Z plazivých oddenků vyrůstají jednotlivé listy. Místo typických listových růžic vytváří tato rostlinka volné trsy. Široce trojklannými listy se odlišuje od podobného druhu, s nímž osídluje často stejná stanoviště. Jedná se o ***Phegopteris connectilis*** - bukovinec osladičový - tato kapradinka vyrůstá z plazivého podzemního oddenku podobným způsobem. Tvar listů jednoznačně umožňuje určení tohoto druhu. Nejspodnější pár lístků odstává od větvena ve výrazně jiném úhlu než ostatní páry. Všechny zbývající lístky sbíhají souměrně podél osy větvena.

Botrychium lunaria - vratička měsíční - je drobná, většinou 5-20 cm vysoká rostlinka. Skládá se z jedné lodyhy a jednoho postranního listu, který je na vrcholku krátce stěsnaně rozvětvený a bývá hustě pokrytý výtrusy. Zdánlivý list je jednoduše zpeřený široce půlkruhovitými nebo ledvinitě půlměsíčními listy. Roste rozptýleně snad ve všech českých pohorích, na pastvinách, horských loukách, ve stinných skalách a občas i světlých lesích.

V travním porostu ji není snadné najít, neboť nevytváří větší kolonie, časté jsou naopak jednotlivé exempláře.

Athyrium filix-femina - papratka samičí - je jedna z nejběžnějších kapradin vůbec. Velká trsnatá rostlina hojná v listnatých i jehličnatých lesích, na horských loukách a na okrajích smrčín. V horských oblastech přibližně nad 800 m nad mořem bývá nahrazena nebo roste současně s příbuzným druhem ***Athyrium distentifolium*** - papratkou alpínskou.

Dryopteris filix-mas - kapraď samec - podobá se předešlé kapradině a v dřívějších dobách byl pokládán za samčí rostlinu téhož druhu. Je rovněž velmi rozšířený a snadno pěstovatelný, takže je známa i řada kultivarů pěstovaných k okrasným účelům. Hojný ve vlhkých suťových lesích a na horských loukách, často pospolitě s ***Athyrium filix-femina***.

Thelypteris palustris - kapradiník bažinný - roste v bažinách, olšínách a rašeliništích v Evropě, Asii a Severní Americe. Vyskytuje se rovněž na vlhkých bažinatých loukách a v olšínách Beskyd. Typickým stanovištěm je například řídký podmáčený křovinatý porost v přírodní rezervaci Obidová na Krásné.

Equisetum - přeslička - několik planě rostoucích druhů, s jejichž botanickým rozlišením si však příliš nevím rady, se vyskytuje i v Beskydech. Tato rostlina prosperuje zejména na vlhkých podmáčených místech, v rašeliništích a bažinách. Ve vhodných podmínkách se velmi expanzivně rozšiřuje. K srdci mi opravdu nepřiřostla, neboť na části mého pozemku je téměř nezničitelným plevellem.

Huperzia selago - vranec jedlový - tato krásná rostlina z čeledi plavuňovitých je naopak jednou z mých nejoblíbenějších. Trsy vidličnatě větvených lodyh vysokých 5-20 cm vytvářejí doslova hustý a temně zelený „kožich“. Od ostatních plavuňovitých se liší svými výtrusy v úžlabí lodyžních lístků, a proto bývá označován jako samostatný rod. Pěstování zejména v nižších polohách je nesnadné snad i z důvodu nutné symbiózy s houbami. Ve vhodných podmínkách na stinném místě tvoří bujný kompaktní polštář. V přírodě se často vyskytuje v subalpínské stupni mezi klečí a zasahuje i do alpínského pásma. V Beskydech a dalších našich horách roste též ve smrkových a jedlových lesích, kolem potůčků a pramenišť, převážně na kyselejších půdách. Nesnáší déle trvající sucho a přímé sluneční světlo.

Lycopodium clavatum - plavuň vidlačka - typický představitel plavuňovitých. Tuto plazivou rostlinku jsem si nechal na konec. Svými dlouhými šlahounovitými výhony porůstá okraje cest a lesních pěšin. Při pouhém dotyku se vyvalí oblaka žlutých výtrusů, které jsou neuvěřitelně hořlavé. Tyto jsou uloženy v koncových lodyžních klasech tvořených výtrusními listy. Pěstování je nesnadné, rostliny brzy odumírají pravděpodobně z důvodu nepřítomnosti symbiotických hub. Všechny druhy plavuní jsou navíc chráněnými rostlinami a jejich přesazování je tudíž logicky zakázáno.

V oblasti beskydského pohoří rostou snad i další druhy kapradin, na které jsem buď nenarazil, nebo jsou tak těžce odlišitelné, že je nedokáži rozpoznat. Řazení jednotlivých druhů a čeledí je navíc natolik složité a dochází v něm k tak častým změnám, že je to asi opravdu složitý „oříšek“ i pro zkušeného botanika...

Z vlídného šera beskydských lesů je to „co by kamenem dohodil“ na podmáčené louky, mokřady a rašeliniště. Tam se však vypravíme až někdy příště.

Oldřich Navrátil, Ostrava

Všejanské budličky

Před několika lety jsem sepsal krátký článek o novém zahradnictví v Pomořanech, které se specializuje na okrasné trávy a vodní rostliny. Tehdy jsem ho nazval s trochou nadsázky jako „můj nový objev“, protože to pro mě bylo v našem oboru po dlouhé době něco

úplně nového. Pravda, občas se sice objeví nové zahradnictví, ale zpravidla to bývá jen lepší nebo horší varianta stávajících podniků. Ale stejně se do takových podniků rád podívám a ještě raději si s přáteli vyjedu na výlet ke známým skalničkářům. Když je do seznamu návštěv zařazen i někdo pro mě neznámý, těším se navíc, že poznám nové lidi, získám neznámé skalničky a hlavně - že uvidím něco jiného, inspirativního. Abych byl ale upřímný, výtvořil pana Grulichy ze Sedloňova v Orlických Horách a Oty Vlasáka z Bořanovic v mém interním žebříčku zatím nikdo nepřekonal. A jsou na vedoucích pozicích už aspoň 20 let. Jsem ale optimista, navíc zvědavý, a tak jezdím a navštěvuji. Ale stejně jsem byl celou dobu od zveřejnění onoho článku vnitřně přesvědčený, že už mě nic nepřekvapí. Že nebude dalších „objevů“. Až do letošního jara.

Už vloni na podzim mě sice přátelé Pospíšilovi z Rosic zvali na návštěvu k nějakému panu Balatkovi, ale tehdy jsem ještě odmítl. Přestože mi nadšeně líčili, že je to pěstitel stromků, který má ve svém sortimentu mimořádný pořádek a nabízí spoustu pěkných stromečků. Ne že by mi nezáleželo na jménech kytěk, které pěstují, ale když ty malé smrčky a borovičky jsou si tak podobné... A taky jsem, asi jako každý skalničkář po několika letech pěstování zjistil, že stromky jsou sice krásné a mám je strašně rád, ale když zarostou většinu skalky, nedá se už vlastně o skalce mluvit. Jejich argumenty mě proto nezlomily. Jenže...

Vzali s sebou tehdy místo mě našeho předsedu ing. Martana. O něm jsem věděl, že se ke stromkům staví ještě chladněji než já. Ale ten mi po návratu líčil svoje zážitky s takovým nadšením, že jsem hned začal litovat svého předchozího odmítnutí. Navíc se pochlubil, že získal čarověnkou od *Pinus aristata*, mé nejoblíbenější borovičky, a že viděl i miniaturní verze dalšího mého oblíbence - tisu. No, to už na mě bylo moc. Okamžitě jsem volal do Rosic, že prosím o rezervování místa v autě pro příští výjezd.

Letos v březnu vyrazili manželé Pospíšilovi na další výpravu a já byl při tom. Na tuto návštěvu byl vyhrazený celý den, což je pro nás skalničkáře trochu nezvyklé, ale záhy jsem pochopil proč. Návštěva u manželů Balatkových je totiž něco jako obřad. Takové to naše obvyklé pokoukání, spěšné nakoupení a rychlý odjezd k dalšímu pěstiteli, to by bylo urážkou pro prostředí a společnost, ve které se ocitnete. Pro manžele Balatkovy nejste jen milí zákazníci, ale vítání hosté a přátelé. Za chvíli vám připadá, že se znáte už řadu let. Dozvíte se spoustu věcí o pěstování kytěk, zajímavosti z přírody i historky o společných známých. A najednou se přistihnete, že i vy bez zábran líčíte svoje zkušenosti, zážitky, plány, touhy a málem i detaily z rodinného života.

A pak ty rostliny! Dřevíčka, stromečky, budličky a keříčky nebo jak jim chcete říkat. Jaký ty na mě udělaly obrovský dojem. Myslím, že na poprvé se to všechno ani nedá strávit. Chodil jsem po zahradě a po půl hodině jsem už skoro přestal vnímat jednotlivé stromečky a zahradu vnímal jako nepřetržitý proud příjemných pocitů a zážitků. Vyšší stromy tvoří nezbytnou kulisu na hranicích pozemku a některé středně vysoké jsou i součástí zbývající výsadby. Jsou krásné, zdravé, radost pohledět. Ale to hlavní, ten dřevíčkářský ráj, pastva pro oči a noční můra pro sběratele, to jsou stovky a stovky zakrslých forem a čarověnkou smrků, borovic, jalovců, modřínů, cedrů, tisů, tsug, javorů, jilmů a dalších stromků. Všechny nádherné na pohled a v perfektní kondici.

Když jsem se na výpravu chystal, měl jsem představu, že si koupím maximálně 3-4 stromečky do koryt s tím, že mezi nimi bude něco ef-ef. Třeba jako ta zakrslá *Pinus aristata*, kterou vloni ulovil náš předseda. Navíc jsem pak tajně toužil po nějakém drobném listnáči. Z několika stromečků se vyklubalo stromečků 8 a mezi nimi i to ef-ef. Nebyla jím sice malá *Pinus aristata*, ale jiný krasavec, drobný tis *Taxus baccata* 'Litomyšl'. Kdybych měl ale doma kam sázet, určitě by u těch pár kousků nezůstalo. Smrčky, borovičky a jedličky mi sice po chvíli splývaly do jednoho chumlu, ale něco z té střapaté nádhery přece jen vyčuhovalo víc.

Za mnohé jmenuji třeba nizoučkou sloupovitou *Pinus nigra* 'Frank'.

A drobný listnáč, který mě drapnul za osrdí hned na první pohled, jsem taky našel, ale bohužel nekoupil, protože nebyl namnožený. Byl to nádherný malý buk. Nicméně bez listnáče jsem neodjel. A nezůstalo pochopitelně u jednoho. Koupil jsem hned několik „pididřišťálů“: *Berberis thunbergii* 'Bonsaj Rot', 'Hradec Králové' a 'Golden Zwerg', další drobný 'Bonsaj Grün' a 'Admiration' jsem nebral, protože už je mám několik let. Ale ani tyto kultivary nebývají v prodejnách běžně k dostání.

Chápu, že leckdo v takovém prostředí podlehne a kupuje a kupuje. A já měl možnost vidět tohle svůdné kouzlo Balatkovic zahrady v praxi. A udělalo na mě snad stejný dojem jako obrovský sortiment a kvalita rostlin. Manželé Pospíšilovi jako by se na dvě hodiny proměnili. Ze seriózního a střízlivého manželského páru se stal téměř zhypnotizovaný nákupčí a jeho výkonná asistentka. Paní stála opodál s několika hustě popsanými listy seznamu dřevin, které už doma mají a její „šéf“ projížděl množárny jako kombajn. Vždycky vzal do ruky kontejner a přečetl jmenovku. Paní nahlásila, jestli stromek mají, nebo ne, a když v seznamu nebyl a líbil se, tak šel stranou. Takhle přeskládali všechny čtyři zhruba pětimetrové množárny a domů vezli víc než 70 úlovků. A to jsou u pana Balatky pravidelnými hosty, takže podobný výlov absolvovali už několikrát!

Na zahradě u Balatků nejsou ale zdaleka jen stromky. V době naší návštěvy se sice zahrada teprve probouzela, ale už jsme se mohli kochat cibulovinami, prvními skalničkami a pastvu pro oči slibovali i rašící střešníčky, sasanky, trilia, fritilárie a spousta dalších krásných kytek. Prostě, pokud by se zahrada, její majitelé a sortiment dali hodnotit pomocí hvězdiček jako hotely, zářilo by u Balatků nad vchodem pořádné souhvězdí.

Nakonec ještě něco konkrétních údajů. Zahradu manželů Balatkových najdete na adrese Všejanya-Čachovice u Mladé Boleslavě, telefon: 723 889 330. Pokud byste se chtěli předem seznámit se sortimentem, který pan Balatka pěstuje, máme jeho seznam k dispozici v klubové knihovně. Kdo má přístup k internetu, můžeme mu tento seznam na požádání poslat e-mailovou poštou. Připravte se ale na dlouhé čtení. V seznamu je 2391 položek a pár kousků, ale „jen“ asi 250 – 300 ještě nestačil p.Balatka doplnit. Jestliže se rozhodnete Balatkovy navštívit, ujist'uji vás, že neodjedete jen s mimořádným zážitkem. Na každého se dostane a každý bude spokojený. Vždyť jen letos narouboval pan Balatka 3000 stromků !!

A na úplný závěr si dovoluji citovat větu pana Balatky: „Každý má u nás dveře otevřené a čas si uděláme na každého“. V dnešní době nabubřelých reklam to zní možná příliš prostě, ale stačí, když jednou navštívíte tuhle oázu klidu, krásy a pohody a poznáte, jak pravdivá a upřímná jsou to slova. Pan Balatka je ale až příliš slušný a zdvořilý hostitel. Proto už za něj dodávám: přijmou opravdu každého, ale na autobusové zájezdy, návštěvy se psem a mladé milenky na jehlových podpatcích jejich zahrada stavěná není. A už se o tom bohužel několikrát přesvědčili, než tohle omezení přijali.

Miroslav Doležal, Tišnov

Veselí vrahouni z trestanecké kolonie

Cit: K. Marx, V. I. Lenin, P. Dobeš: Půda patří tomu, kdo na ní pracuje, karamba!

Přestože nehodlám parodovat slavné komunistické vůdce, téma textu písničkáře Dobeše o docentovi z Frydku, který znal metody, jak vyhnat nezvaného hosta ze zahrady, mne zaujalo. S roztomilými zvířátky, považujícími můj pozemek za své svrchované území, mám totiž podobné, často však ještě drastičtější zkušenosti. K sepsání tohoto válečného zpravodajství, popisujícího dosud největší zdokumentované vítězství přírody nad člověkem,

mne přivedl úspěšný, humoristicky pojatý, dvoudílný seriál přítele Doležala, zvláště pak jeho správné mínění, že člověka to potěší, když slyší o nezdaru druhých. Když jsem zjistil, že má někdo tak báječnou schopnost udělat si z vlastní nemotornosti legraci, vyloženě mne to inspirovalo. Ano přátelé, i já vás potěším...

Popisovat podrobně situaci, o které jsme četli nedávno, by nemělo smysl, důvod, proč mne tak pobavila je však zjevný. Jen ve zkratce se zmíním o dvou o sebe opřených pyramidách, skládajících se každá z desítky kbelíků obsahujících nejrůznější materiály jako šterk, písek, rašelina, vápencová drť a různě speciálně namíchané substráty. Kromě této vratké stavby je naše kůlnička plná různého nářadí, harampádí a samozřejmě předmětů, které jednou jistě naleznou své použití... Vše je uloženo tak dokonale, že si málem netroufnu ani hlasitě dýchat. Občas bohužel ve spěchu za větrného počasí prudce otevřu dveře, přičemž zapomenu na výše uvedené skutečnosti. Co se pak děje, si asi dovedete představit, ale květnatost slovní zásoby zahrádkáře odchovaného ostravskými ulicemi by vás jistě překvapila.

Bitevní pole, které je zde popisováno, se nachází uprostřed beskydské přírody, je obklopeno ze dvou stran loukou, na další straně zalesněnou strží s potokem a poslední, severní stranou, hraničí s jehličnatým lesem. Poskytuje tedy nepřátelským zvědům dostatek úkrytů i manévrovacího prostoru. Protože jsem v ochranném pásmu pitné vody, snažím se nepoužívat žádná chemická hnojiva ani jedy. Například při likvidaci slimáků se spoléhám na osvědčenou metodu sběru mlsných jedinců na porostu *Campanula zoysii*, po jejím sežrání na *Campanula morettiana*, po jejím sežrání na *Campanula dzaakuu*, po jejím... Abychom to zbytečně neprotahovali, tak teď zrovna zkonzumovali bílou „rajnerku“ a chystají se na *Physoplexis comosa*. O jejich vysokých odborných znalostech nepochybuji.

Jižní okraj lesa se suchou horskou pastvinou je ideálním životním prostředím pro vzácné a zákonem chráněné lesní mravence *Formica formica*. Tito pilní a pracovití drobečkové se množí neuvěřitelným způsobem a stavějí si stále nové hrady z hlíny a jehličí, dosahující výšky až jednoho metru. Časem se tyto stavby staly nejvýraznější dominantou celého okolí, neboť svojí mohutností zcela zastíňují moje lenivé skalkařské pokusy. Svými silnými kusadly se bojovníci mravenčí kolonie soustavně snaží dokázat, že celá část pozemku sousedící s lesem je pouze jejich.

Přestože jsem v útlém věku běžně pojídal králíčí maso a zajíc je v podstatě králík maskovaný hnědým kožichem, od doby, co máme jednoho zakrslého ušáka v širší rodině jako domácího mazlíčka, bych jeho přírodním příbuzným asi nedokázal ublížit. Když jsem však jednou zrána objevil drzého ušatce přímo uprostřed skalky, jak se spokojeně krmí nalitymi pupeny dianthusů těsně před rozkvětem, popadl mne amok. S divokým řevem a hraběmi v ruce jsem se řítit na vetřelce. Zvířátko mě pozorovalo s důvěřivě vyjeveným pohledem a klidně pokračovalo v pastvě. Metr od něj jsem zůstal nechápavě stát a zmohl jsem se jen na polohlasné a trochu nespělé kšá, kšá. Hlavou mi přitom problesklo, že jestli má vzteklinu, tak mu neuteču. Potom se zajíček, evidentně mládě, které ještě nevidělo člověka, loudavým hopsáním napříč celým pozemkem vrátil zpátky do lesa. Ten rok jsem do výměny nedodal téměř žádná semena dianthusů.

Když jsem byl dítětem, patřil mezi mé nejoblíbenější plyšouny krteček s lopatičkou. V té době mne opravdu nenapadlo, s jakou zuřivostí se budu jednou snažit vypudit tohoto živočicha ze zahrady. Metod jak na to je našťastí dostatek. Můžeme použít sklapovací past založenou na principu zavření dvířek za procházejícím krtkem v noře, také lze naklást do nor dýmovnice pro jeho vypuzení, nebo dokonce hořlavé tyčinky, jež po vyhoření uvolňují jedovatý sirovodík. Tento způsob, založený na brutálním vyhubení, je obzvláště účinný, přiotrávil jsem se tak, že jsem musel vyhledat odbornou pomoc. Ani zkušenost našich předků

se zaléváním karbidu vodou nemá chybu, po aplikaci tohoto prostředku připomínal můj „angličan“ bojiště u Stalingradu. Dobré je rovněž použití výfukových zplodin přes hadici nebo nacpání hader napuštěných petrolejem do nor, nejlépe v kombinaci s naftalínovými tabletami a stroužky česneku..Prý je možno dát do igelitových sáčků i lidské vlasy, kočičí trus, dámský parfém, sušenou mateřídoušku a jiné ingredience. Dle mých dosavadních zkušeností jsou však neúčinnější tzv. ultrazvukové odpuzovače hlodavců. Kromě krta by měly působit i na hraboše, hryzce a širokou škálu dalších škůdců. Ačkoliv mám od mládí po oboustranném zánětu středního ucha problém s mírnou nahluchlostí, pronikavé nízkofrekvenční pískání mne málem přivedlo do psychiatrické léčebny. Na základě zjištěných poznatků se obávám, že většina živočichů, kteří mají být takto zapuzeni, je hluchá „jako poleno“. Nakonec jsem však přece jen slavil triumf! Za suchého léta se žíznivý černý huňáček v podvečer vypravil k vodě a já jej pohodlně odchytil. V kbelíku jsem jej pak odnesl na louku asi 300 m daleko. Druhý den ráno mne skupina čerstvých krtin upozornila na skutečnost, že užitečný, hmyzožravý pracovník se nám vrátil. V odborné literatuře jsem se pak dočetl, že převážně samotářsky žijící krteček je svému stanovišti věrný a dožívá se několika let věku.

Největší metlou na našem pozemku jsou ovšem hraboši. Jelikož jejich přirozený úhlavní nepřítel, sousedův kocour, je zvyklý konzumovat kočičí konzervy, granule a mlíčko, myšiček si buď nevšímá, nebo mu slouží jen jako sparing partneři k veselým hrám. Na mé ponuré náladě není tedy nic divného, neboť chytání myší spočívá pouze na mých bedrech. Určité procento povahově odporných hlodavců ulovím do pastí, také „z posedu“ v okně chaty postřílím vzduchovkou značné množství nepřátelských pěšáků a za suchého léta nebo podzimu se denně utopí několik žíznivých jedinců v důmyslně nastražených lavorech sloužících jinak k omývání nádobí. Bohužel v porovnání s celkovou populací, odkojenou mými skalničkami a cibulovinami a vydatně přikrmovanou okolními bramborovými plantážemi, je tento úbytek v podstatě mizivý. Kdysi jsem koupil své manželce krásně dřípený koniklec, jehož zářivě růžová barva doslova sálala něžností. Společně jsme vybrali místo, kam ten skvost vysadíme. Květináč s rostlinou jsme pak ponechali na místě výsadby a šli si dát kávu. Když jsme se po necelých 10 minutách vrátili, zůstala v květináči po rostlině jen vyhrabaná díra. Od té doby koniklece a některé další druhy květin, požírané i v létě, raději nepěstuji. Časem jsem pochopil, že fyzická likvidace tak mohutné a stále hladové armády je v podstatě nemožná, a tak jsem se stáhl do obranných zákopů. V zahradnických potřebách různých firem jsem zakoupil několik set miniaturních i středně velkých umělohmotných košíčků určených pro výsadbu cibulovin. Vzácnější a u hlodavců nejoblíbenější rostliny jsem pak začal vysazovat do těchto košíčků a přes zimu jsem na rostliny shora připevňoval špejlemi, provázkem nebo drátkem další košíčky. Většina rostlin rodů campanula, primula a drobnějších dianthusů se tak ocitla v jakýchsi dočasných klecích, jež se staly dokonalou ochranou před okusem. Bohužel hraboši postupně zjistili, že sníst se dají i hořce, lewisie, zakrslé lýkovce a další, převážně raritní rostliny. Celá zahrada se tak v době od října do konce dubna mění v jakousi pseudoumělecky komickou trestaneckou kolonii s velikým množstvím různě velkých a všelijak zbarvených bakelitových klíček, nepostradatelných pro přežití rostlin.

Na závěr jedna opravdu veselá zpráva pro všechny škodolibé kolegy...!!. Nadávky si můžete doplnit dle vlastního uvážení. Vyhladovělí hlodavci začali žrát ty umělohmotné košíčky!!!

Oldřich Navrátil, Ostrava

Názvosloví a latinská výslovnost

Byl jsem překvapen, kolik nepravdivých tvrzení se vešlo do článku s tímto názvem v našem zpravodaji 1/2008. Mezinárodní kód botanické nomenklatury neukotvuje názvosloví ani nesjednocuje způsoby práce botaniků. Stanoví formální pravidla pro publikaci nových jmen a pravidla pro volbu správných jmen. Jedinou výjimkou je několik desítek konzervovaných jmen. Tokijský kód už dávno neplatí. Byl nahrazen kódem Saint Louiským a i ten byl v roce 2005 nahrazen kódem Vídeňským. Navržená jména našťastí neschvaluje Mezinárodní botanický kongres, platnost jména je ověřitelná podle pravidel. Epiteton není binom. Binom je ve skutečnosti jméno druhu, jeho první část je jméno rodové, druhá je epiteton. Jména nemusí být psána kurzívou, je to obvyklý způsob jejich zvýraznění. Za jménem není jméno člověka, který rostlinu poprvé platně popsal, ale zkratka jména autora jména. Rodičovské druhy kříženců nejsou uvedeny hierarchicky podle taxonomické úrovně, poněvadž jejich taxonomická úroveň je shodná.

Neexistuje předpis upravující výslovnost jmen. Autorka uvádí s drobnými chybami středoevropskou výslovnost latiny. Ve starověké latině se každé **c** vyslovovalo **k** a každé **t** se vyslovovalo **th**. Takto se latina vyslovuje v severní Evropě a v současnosti se takto začíná vyslovovat po celém světě. Je to jednoduché a pro začátek nejlepší. Skutečnou výslovnost se musíme naučit u každého slova zvlášť. Jde hlavně o délku a přízvuk. Latina má dlouhé a krátké samohlásky měnící význam slova, které se ve jménech nijak neodlišují. Ty má samozřejmě i čeština, ale označuje je. Na rozdíl od češtiny má latina i krátké a dlouhé souhlásky, ty se však vyznačují zdvojením. Navíc existují dlouhé a krátké slabiky. V dlouhé slabice nemusí být dlouhá samohláska. Délkou slabik je určen přízvuk. Jména rostlin mohou být i nelatinského původu, takže délka samohlásek nebývá určena a výslovnost je nejistá.

Josef Niederle

Děkuji panu Niederlemu za zpětnou vazbu a upřesnění informací, které jsem vyčetla na internetu. Jako začínající skalničkář hledám poznatky v různých dostupných materiálech, často se však setkávám s povrchními a nepřesnými informacemi. O to více si cením výkladu, který se nejen odborně tváří, ale odborný opravdu je. A tak chci vyzvat vás všechny, kteří máte k danému tématu co dodat, abyste tak učinili. Vždyť každé další poznání prohlubuje naše znalosti i prožitky tak, že z obyčejné kytky se najednou stane vznešená kráska.

Jana Hájková

Knihovnička skalničkáře

- Šustrová, J.; Šustr, J.: **Miniaturní a zakrslé jehličnany**. Computer Press, edice Zahrada, Praha 2007.

Publikace na téměř 180 stránkách přináší užitečné informace o ročních přírůstcích jednotlivých druhů a kultivarů miniaturních a zakrslých jehličnanů. Poskytuje tipy, kde je vhodné je pěstovat, jaké postupy dodržet, případně čeho se naopak vyvarovat. Kniha obsahuje velké množství barevných fotografií, které umožní získat komplexní představu o druzích a kultivarech, jež lze v našich podmínkách úspěšně pěstovat.

MM

INFORMACE Z KLUBU

Z členské základny

Stav k 1. 1. 2008	159 členů
Přírůstky	7 členů
Úbytky	10 členů
Stav k 15. 7. 2008	156 členů

Přírůstky:

Pacáková Hana, Kudláčková Marie, Moravec Oldřich, Kupka Antonín, Vrba Metoděj, Ing., Roudenská Ema, Sochorová Věra (obnovené členství)

Úbytky:

Hudská Libuše, MUDr. - neplnění členských povinností

Kaňková Hedvika - neplnění členských povinností

Táborská Amálie - neplnění členských povinností

Tesaříková Jarmila - neplnění členských povinností

Zíková Hana - neplnění členských povinností

Knotková Olga - na vlastní žádost

Rauschnerová Alena - na vlastní žádost

Svačinová Danuše - na vlastní žádost

Šmaková Marie - na vlastní žádost

Vysloužilová Marie - na vlastní žádost

Upozorňujeme všechny členy, že členské příspěvky na rok 2009 se platí od 1. 1. 2009 do 31. 5. 2009. Nezaplacení do tohoto termínu bude pokládáno za nezájem o další členství v klubu a bez dalšího upozornění povede k vyloučení.

Nejvýhodnější placení je na členských schůzích, kde si členové současně odeberou příslušný zpravodaj.

Pro zaslání lednového zpravodaje číslo 59 je rozhodná platba poštovního v roce 2008, pro zaslání zpravodaje číslo 60 bude rozhodná platba za rok 2009.

V lednovém zpravodaji, který bude odeslán poštou, bude přiložena poštovní poukázka na zaplacení členského příspěvku a poštovního na rok 2009.

Servisová Marie
Jahodová 40
620 00 Brno
tel. 545 229 648

Drobné zprávy a informace

- ve dnech 26.-28. 9. 2008 se tři zástupci našeho klubu zúčastní tradičního setkání skalničkářských organizací, které letos pořádá pražský klub Soldanella v Řeži u Prahy

- podzimní výstava v Botanické zahradě a arboretu MZLU v Brně - Černých Polích je v termínu 19.9.-22.9. - každý den od 9 do 18 hod., v sobotu a v neděli v 10 a ve 14 hodin provázení s průvodcem - výstavu doplní sochy MUDr. Jiřího Doliny
- připomínáme adresu našich internetových stránek: www.cmail.cz/kasvo
- uzávěrka 59. čísla časopisu Skalničkářův rok je 11. 12. 2008, časopis bude k dispozici na lednové VČS
- pište prosím články, veškeré příspěvky posílejte na adresu: Ing. Mojmír Martan, Úvoz 7, 602 00 Brno nebo na e-mail: mojcom@email.cz, tel. 543 248 472, 728 235 171
- knihovna bude pro členy v provozu vždy půl hodiny před výborovou schůzí v naší klubovně (viz „Kalendář akcí“ na konci časopisu), kontakt na naši knihovnici: Marta Ruttkayová, tel. 541 220 160

Kalendář akcí klubu v 2. pololetí 2008

4. 9.	16.30	členská schůze s přednáškou (Křenová)
11. 9.	12.00 - 18.00	příjem rostlin na podzimní burzu a výstavu (Bystrc)
12. 9.	9.00 - 18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
13. 9.	9.00 - 18.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
14. 9.	9.00 - 17.00	podzimní burza - prodej (Bystrc)
14. 9.	17.00 - 18.00	likvidace podzimní burzy a výstavy (Bystrc)
18. 9.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
2.10.	16.15	členská schůze s přednáškou (Křenová)
10.10.		uzávěrka fotosoutěže 2008
16. 10.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
6. 11.	16.15	členská schůze s přednáškou (Křenová) nejzazší termín předání semen do výměny
20. 11.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc)
4. 12.	16.15	členská schůze s přednáškou (Křenová)
11. 12.	16.00 - 16.30	půjčování knih v klubovně (Bystrc) uzávěrka zpravodaje č. 59
24. 1. 2009	9.00	výroční členská schůze (Křenová)

Nepředvídatelné události mohou způsobit změny v programu, čase i místě konání těchto akcí.

Neprodejný výtisk

Pro své členy vydal v září 2008

Klub skalničkářů Brno

www.cmail.cz/kasvo

Připravil Ing. Mojmír Martan

Jazyková úprava Mgr. Jana Hájková